

Maahanmuuttajien tulot ja omistusasuminen

Maahanmuuttajien tulotaso ja tulokehitys ovat tärkeitä taloudellisen integraation mittareita. Tulot vaikuttavat myös muihin integraation osa-alueisiin. Tulot ja asuinolot ovat hyvin riippuvaisia toisistaan niin suomalaistaustaisilla kuin maahanmuuttajillakin: esimerkiksi omistusasuminen on vahvasti yhteydessä tulotasoon. Sekä taloudelliset resurssit että asumistoiveet ja –mahdollisuudet puolestaan vaikuttavat asuinpaikan määräytymiseen. Tämän vuoksi maahanmuuttajien tulojen ja asumisen kehitys ovat tärkeitä tekijöitä muun muassa kaupunkiseutujen sisäisen väestörakenteen alueellisen eriytymisen kannalta. Tässä kaupunkianalyysissä tarkastelemme ulkomailla syntyneen väestön tulojen ja omistusasumisen kehitystä koko Suomessa ja suurimmilla kaupunkiseuduilla ja pohdimme havaintoja alueellisen eriytymisen näkökulmasta.

Keskeiset havainnot

- Maahanmuuttajaryhmien välillä on merkittäviä eroja niin tulotasossa kuin omistusasumisessa.
- Noin 14 prosenttia alimpaan tuloviidennekseen kuuluvista 20–64-vuotiaista on ulkomailla syntyneitä, mutta osuus on lähes kolmannes Helsingissä.
- 67 prosenttia somalisyntyisistä kuului alimpaan tuloviidennekseen verrattuna virolaisyntyisten 22 prosenttiin. Myös kaupunkien välillä on eroja pienituloisuudessa.
- 25–64-vuotiailla maahanmuuttajilla omistusasumisen yleisyys vaihteli Somaliassa syntyneiden 2 prosentista Kiinassa syntyneiden 53 prosenttiin. Samanikäisistä suomalaistaustaisista 66 prosenttia asui omistusasunnossa.
- Todennäköisyys kuulua alimpaan tuloviidennekseen vähenee maassa vietettyjen vuosien myötä ja vastaavasti omistusasuminen yleistyy. Somaliassa syntyneet poikkeavat muista pysyvästi alhaisella omistusasumisellaan.

Maahanmuuttajien tulotaso huomattavasti suomalaistaustaisia alhaisempi

Erot kotitalouden käytettävissä olevissa mediaanituloissa suomalaistaustaisten ja ulkomaalaissyntyisten henkilöiden välillä ovat säilyneet hyvin samankaltaisina vuodesta 2004 lähtien (Kuvio 1). Kaikissa ulkomaalaissyntyisissä ryhmissä tulotaso on matalampi kuin suomalaistaustaisilla (toisen sukupolven maahanmuuttajia ei ole analyysissä huomioitu).

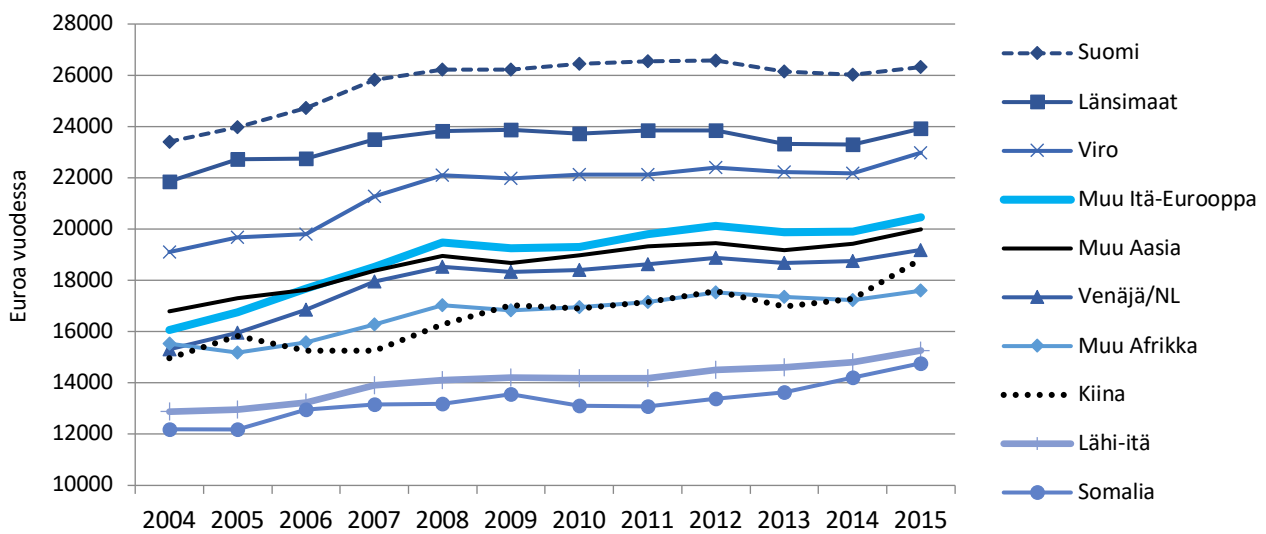
Maahanmuuttajaryhmien välillä on kuitenkin huomattavia eroja tulotasossa: läntisissä maissa syntyneillä on keskimäärin lähes yhtä korkea tulotaso kuin suomalaistaustaisilla, kun taas Lähi-idästä ja Somaliasta saapuneiden mediaanitulot ovat vain noin puolet suomalaisten tuloista. Venäjältä (ja entisestä Neuvostoliitosta) ja muualta Itä-Euroopasta saapuneiden tulotaso on 2000-luvulla kasvanut eniten.

Ulkomailla syntyneiden osuus on 2000-luvulla kasvanut Suomessa merkittävästi ja samalla heidän osuutensa alimpaan tuloviidennekseen kuuluvista on kasvanut. Noin seitsemän prosenttia alimpaan tuloviidennekseen kuuluvista 20–64-vuotiaista oli ulkomaalaissyntyisiä vuonna 2004, mutta osuus oli kaksinkertaistunut vuoteen 2015 mennessä. Tämä on tärkeä huomioida silloin, kun pohditaan keinoja vähentää ja ehkäistä pienituloisuutta. Erityisesti

pääkaupunkiseudulla, jossa ulkomaalaissyntyisiä on huomattavasti enemmän kuin muualla Suomessa, ulkomailla syntyneet muodostavat suuren osan pienituloisista.

Seuraavissa analyyseissä pienituloisiksi määritellään henkilöt, jotka kuuluvat kotitaloutensa käytettävissä olevien ekvivalenttien rahatulojen perusteella alimpaan tuloviidennekseen.

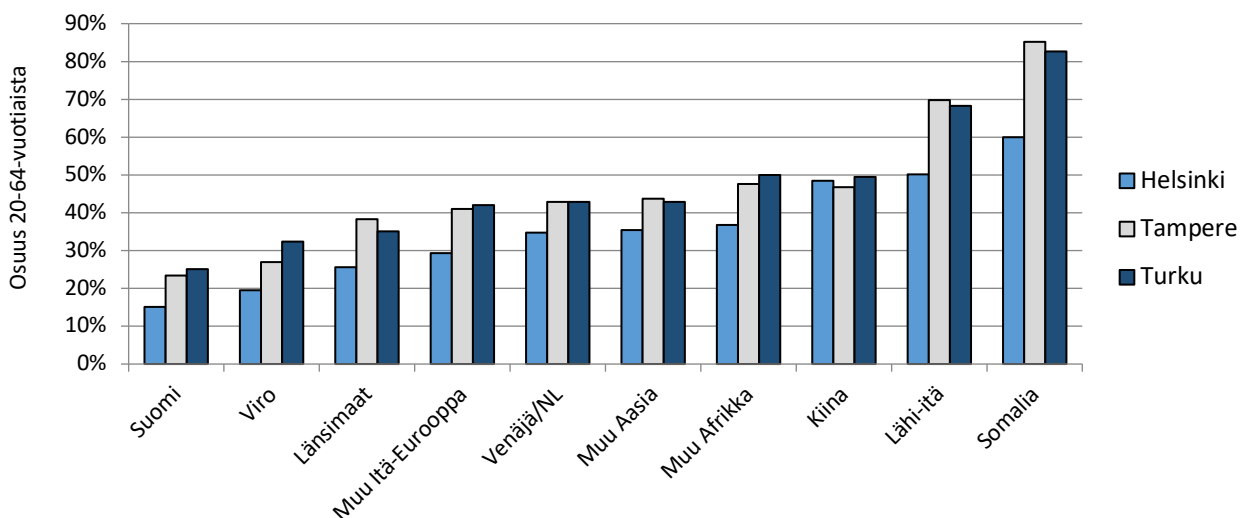
Kuvio 1. Ulkomaalaissyntyisten 20–64-vuotiaiden mediaanitulotaso suhteessa suomalaistaustaisiin 2004–2015.

Huom. Kotitalouksien käytettävissä olevat ekvivalentit tulot vuoden 2015 hintatasossa esitettynä henkilön synnyinmaan mukaan.

Tarkasteltaessa pienituloisuutta syntymämaan ja asuinpaikan mukaan vuonna 2015 (Kuvio 2) havaitaan ensinnäkin, että erot syntymämaan mukaan ovat merkittävät. Somaliassa syntyneistä 20–64-vuotiaista 67 prosenttia kuului alimpaan tuloviidennekseen verrattuna Viron 22 prosenttiin. Nämä ryhmien väliset erot ovat hyvin samankaltaiset kolmessa tarkastelun kohteena olevassa kaupungissa. Kaupunkien välillä on kuitenkin eroja pienituloisuuden yleisyydessä: Helsingissä pienituloisuusaste on selvästi alhaisempi lähes kaikissa ryhmissä. Erot kaupunkien välillä liittyvät osittain eroihin maahanmuuttajaväestön rakenteessa. Esimerkiksi Tampereella Lähi-idästä ja Somaliasta saapuneet ovat harvemmin olleet pitkään maassa. Helsingissä myös korkeampi maksettu asumistuki saattaa nostaa maahanmuuttajien tuloja verrattuna Turkuun ja Tampereeseen. Helsingin alhaisemmasta pienituloisuusasteesta huolimatta on syytä huomata, että Helsingissä lähes joka kolmannes työikäinen pienituloinen on maahanmuuttaja, kun osuus on Tampereella 14 prosenttia ja Turussa 18 prosenttia.

Kuvio 2. Alimpaan tuloviidennekseen kuuluvat 20–64-vuotiaat syntymämaan mukaan Helsingissä, Tampereella ja Turussa (2015).

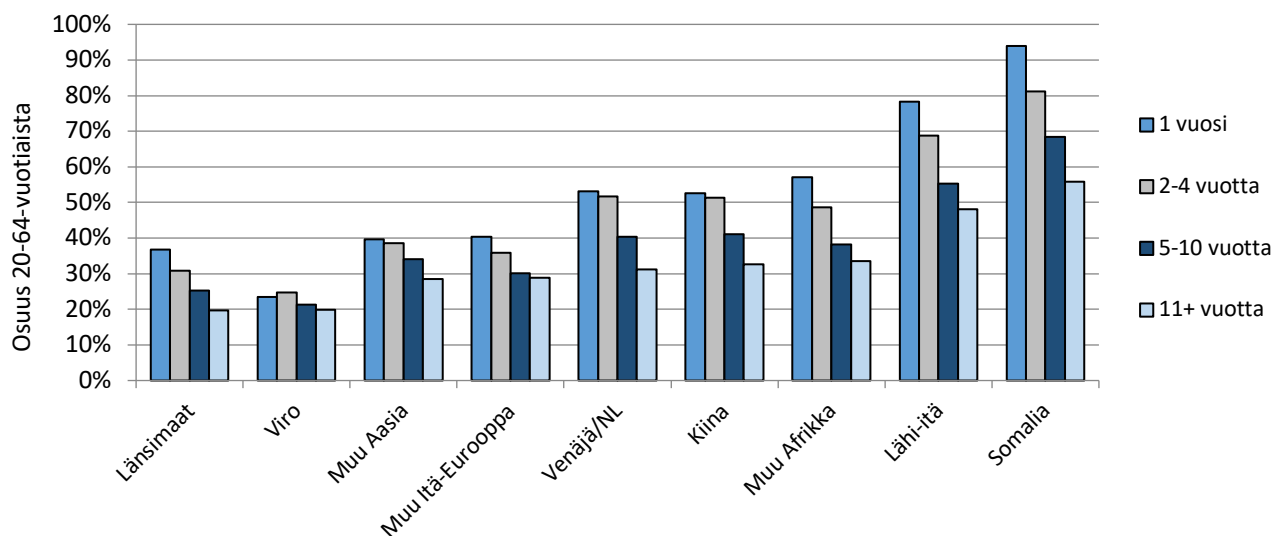
Huom. Tuloviidennekset on muodostettu koko Suomen väestöön perustuen.

Tulotaso paranee maassa vietettyjen vuosien myötä

Suomessa oleskelun pituus luonnollisesti vaikuttaa maahanmuuttajien tulotasoon ja taloudelliseen integraatioon esimerkiksi kielitaidon ja inhimillisen pääoman karttuessa. Tämä on havaittu myös kansainvälisessä kirjallisuudessa, vaikka toisaalta on huomattu, ettei vuosikymmentenkään oleskelu uudessa kotimaassa takaa välttämättä samaa tulotasoa kuin kantaväestöllä.

Kuviosta 3 ilmenee, että riski kuulua alimpaan tuloviidennekseen selvästi vähenee maassa vietetyn ajan mukana. Eniten pienituloisia on ainoastaan vuoden maassa olleista ja huomattavasti pienempi osuus yli 11 vuotta maassa olleista. Esimerkiksi somaleista lähes kaikki olivat pienituloisia maahan saapumista seuraavana vuotena, mutta yli 11 vuotta Suomessa asuneista osuus oli pudonnut 56 prosenttiin. Toki tällöinkin osuus on suhteettoman suuri. Virolaisilla pienituloisten osuus oli kohtuullisen matala, eli 23 prosenttia, jo maahanmuuton alussa.

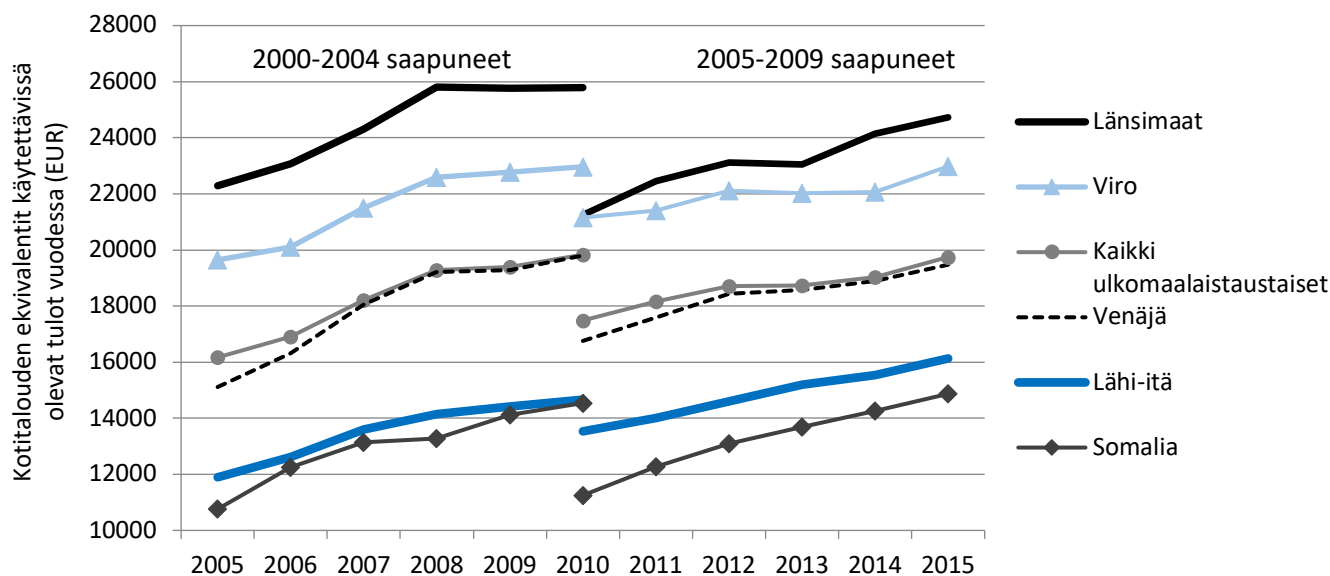
Kuvio 3. Alimpaan tuloviidennekseen kuulumisen maassa vietettyjen vuosien mukaan (20–64-vuotiaat) (2015).

Maassa vietetty aika oli yhteydessä pienempään todennäköisyyteen kuulua alimpaan tuloviidennekseen, vaikka muita tekijöitä (kuten ikä, sukupuoli ja lasten lukumäärä) otetaan huomioon regressioanalyyseissä. Ulkomaalaisryhmien väliset erot kaventuvat lisäksi huomattavasti, kun huomioidaan henkilön pääasiallinen toiminta, koska työllisiin verrattuna työttömillä, opiskelijoilla, eläkeläisillä ja työelämän ulkopuolella olevilla pienituloisuus on huomattavasti yleisempää. Lähi-idästä ja Somaliasta saapuneilla työllisten osuus on hyvin matala, ja Helsinkiin verrattuna vielä matalampi Tampereella ja Turussa, ja työttömien osuus vastaavasti korkea. Somaliassa syntyneistä lisäksi noin kolmannes on työmarkkinoiden ulkopuolella kokonaan (esim. kotiäidit kuuluvat tähän ryhmään). Tämä kertoo, että pienituloisuuden vähentäminen edellyttää työllisyystilanteen parantumista näissä ryhmissä.

Kuviossa 4 seurataan Suomeen vuosina 2000–2004 ja 2005–2009 saapuneita (rajautuen 15–45-vuotiaana saapuneisiin). Huomaamme, että kummassakin saapumiskohortissa tulokehitys on hyvin samanlaista saapumista seuranneina vuosina. Erityisesti Somaliasta saapuneilla tulokehitys on nopeaa, mutta he aloittavat myös matalimmalta tasolta ja kuluu muihin maahanmuuttajaryhmiin kaventuu vain marginaalisesti kuuden seurantavuoden aikana. Jälkimmäisellä ajanjaksolla etenkin virolaisten ja venäläisten tulokehitys oli hitaampaa kuin aiemmin saapuneessa kohortissa. Myös suomalaistaustaisten tulokehitys oli tällä ajanjaksolla lähes pysähdyksissä.

Kuvio 4. Tulokehitys maahan saapumista seuraavina vuosina kahdessa kohortissa (20–64-vuotiaat), valitut maat.

Huom. Vuosina 2000–04 saapuneiden tulojen kehitystä tarkastellaan aikavälillä 2005–09 ja vuosina 2005–09 saapuneiden aikavälillä 2010–15. Mukana ainoastaan maahan 15–45-vuotiaana saapuneet henkilöt, jotka olivat edelleen maassa seurantajakson aikana ja tulojen mittausvuotena 20–64-vuotiaita. Kyseessä on ryhmän mediaanitulot, jotka on deflatoitu vuoden 2015 tasoon.

Sarvimäki (2011) on korostanut, että tällaisissa tutkimuksissa tulee huomioida maastamuutto. Sarvimäki havaitsi, että ne henkilöt, jotka muuttivat pois Suomesta alle viiden vuoden oleskelun jälkeen, eivät olleet kokeneet lainkaan tulojen kasvua oleskelunsa aikana. Työmarkkinoille heikosti kiinnittyneet maahanmuuttajat muuttavat pois maasta todennäköisemmin, eli jäljelle jäävät maahanmuuttajat ovat vuosi vuodelta paremmin pärjääviä myös tämän valikoitumiseffektin takia. Kuviossa 4 tämä on otettu huomioon siten, että seurannassa ovat mukana ainoastaan ne henkilöt, jotka asuivat Suomessa myös seurannan päättyessä. Siten havaittua tulokehitystä ei voida yleistää kaikkiin maahan tuleviin uusiin maahanmuuttajiin.

Omistusasuminen on vähäisempää maahanmuuttajilla mutta yleistyy maassa vietetyn ajan myötä

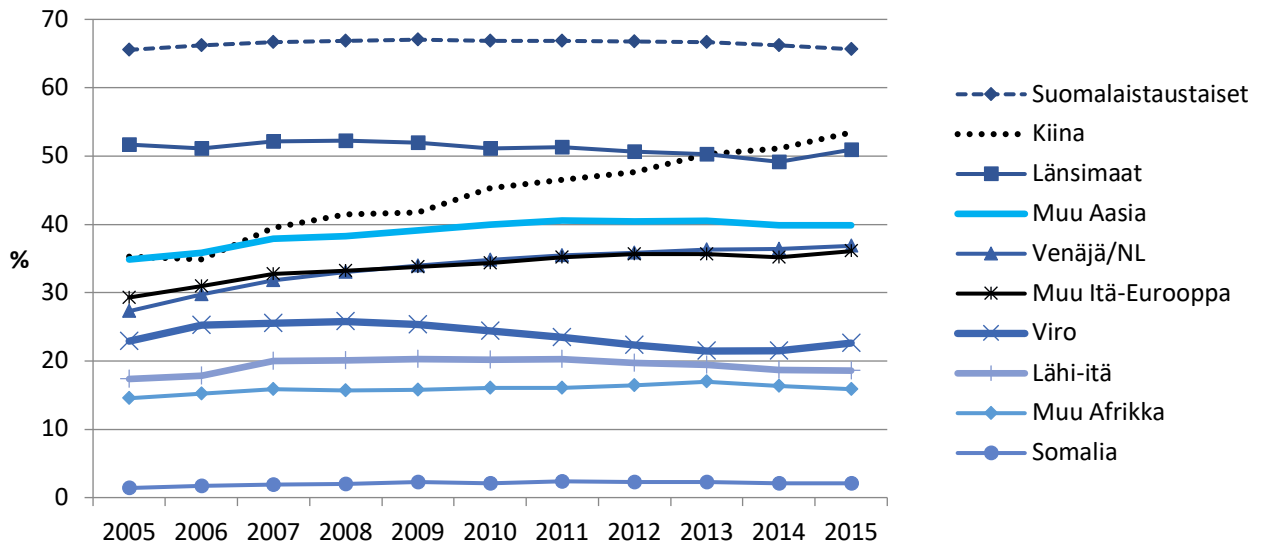
Tarkastelemme seuraavaksi omistusasumista vain Helsingin, Tampereen ja Turun seutukunnissa, koska koko maan asuntomarkkinat poikkeavat suurimpien kaupunkiseutujen tilanteesta, ja suuri osa maahanmuuttajista asuu näillä seuduilla.

Vuosina 2005–2015 omistusasumisen yleisyys pysyi 25–64-vuotiailla maahanmuuttajilla melko vakaana Helsingin, Tampereen ja Turun seutukunnissa. Vuosina 2005–2009 osuus nousi 29 prosentista 33 prosenttiin ja on sen jälkeen pysynyt 31–33 prosentin välillä.¹ Osuus kuitenkin vaihtelee huomattavasti syntymämaan mukaan (Kuvio 5): vuonna 2015 somalialaissyntyisten kahdesta prosentista kiinalaissyntyisten 53 prosenttiin. Kaikissa tarkastelluissa ryhmissä osuus on pienempi kuin suomalaistaustaisilla. Omistusasuminen on yleistynyt etenkin kiinalaissyntyisillä, mutta myös itäeurooppalaisilla (virolaisia lukuun ottamatta) ja ryhmässä ”Muu Aasia”. Virossa syntyneet ovat ainoa ryhmä, jossa osuus on selvemmin laskenut.

Koko Suomea tarkasteltaessa tulokset eroavat kuvioista 5 lähinnä siten, että omistusasuminen on ylipäänsä hieman yleisempää ja venäläissyntyisillä yleisempää kuin ”Muu Itä-Eurooppa”-ryhmässä. Tutkimusseutujen välillä selvin ero on se, että Turun ja Tampereen seuduilla Virossa syntyneet eivät erotu yhtä selvästi vähäisellä omistusasumisella kuin Helsingin seudulla.

¹ Nämä luvut on korjattu tähän versioon, alkuperäisen version suuremmat luvut viittasivat koko Suomeen.

Kuvio 5. Omistusasumisen yleisyys 25–64-vuotiailla asuntokuntaväestöön kuuluvilla Helsingin, Tampereen ja Turun seutukunnissa vuosina 2005–2015 syntymämaan mukaan.

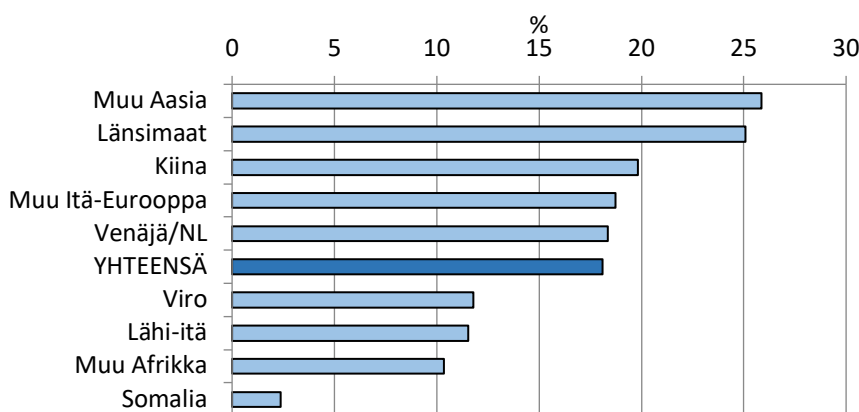

Maahanmuuttajaryhmän tilanteeseen yksittäisenä vuonna voi vaikuttaa huomattavasti se, kuinka paljon ryhmässä on tapahtunut maahan- ja maastamuuttoa edeltävinä vuosina. Useimmat maahanmuuttajaryhmät ovat tarkasteluajana kasvaneet huomattavasti, jolloin uusien tulijoiden vähäinen omistusasuminen voi peittää alleen aiemmin tulleiden asumistilanteessa ilmennyt kehitystä. Omistusasuminen on voimakkaasti yhteydessä tulotason, joten yleisempää omistusasumista voidaan olettaa ilmenevän vasta tulotason kohotessa kuvioissa 3 ja 4 nähtyyn tapaan maassa vietettyjen vuosien myötä.

Selvempi kuva omistusasumisen kehityksestä saadaan tarkastelemalla seuraavaksi omistusasumiseen siirtymistä yksilötasolla seuduilla vietettyjen vuosien mukaan. Tähän tarkasteluun on otettu mukaan vain ne 18–44-vuotiaat Helsingin, Turun ja Tampereen seutukuntiin vuosina 2005–2012 ulkomailta saapuneet maahanmuuttajat, jotka asuivat Suomessa ainakin kyseisen muuttovuoden jälkeiset kolme vuotta. Tällä rajauksella pyritään jättämään tarkastelun ulkopuolelle ne, jotka jo lähtökohtaisesti tulivat maahan vain lyhytaikaisesti. Tällaisilla tulijoilla omistusasumiseen siirtymistä ei voi juuri odottaa tapahtuvan.

Useimmat maahanmuuttajat muuttivat tutkimusseuduille aluksi muuhun kuin omistusasuntoon. Osa ulkomailta muuttavista kuitenkin asui omistusasunnossa jo muuttovuoden lopussa (Kuvio 6). Erot ryhmien välillä ovat samansuuntaiset kuin edellä kuviossa 5. Yksittäisenä ajankohtana havaittavat erot omistusasumisen yleisyydessä syntymämaan mukaan kuvastavat siis osittain jo muuttovuonna havaittavia eroja.

Kuvio 6. Omistusasunnossa asuvien osuus Helsingin, Tampereen ja Turun seutukuntiin vuosina 2005–2012 ulkomailta muuttaneista 18–44-vuotiaista muuttovuoden lopussa syntymämaan mukaan.

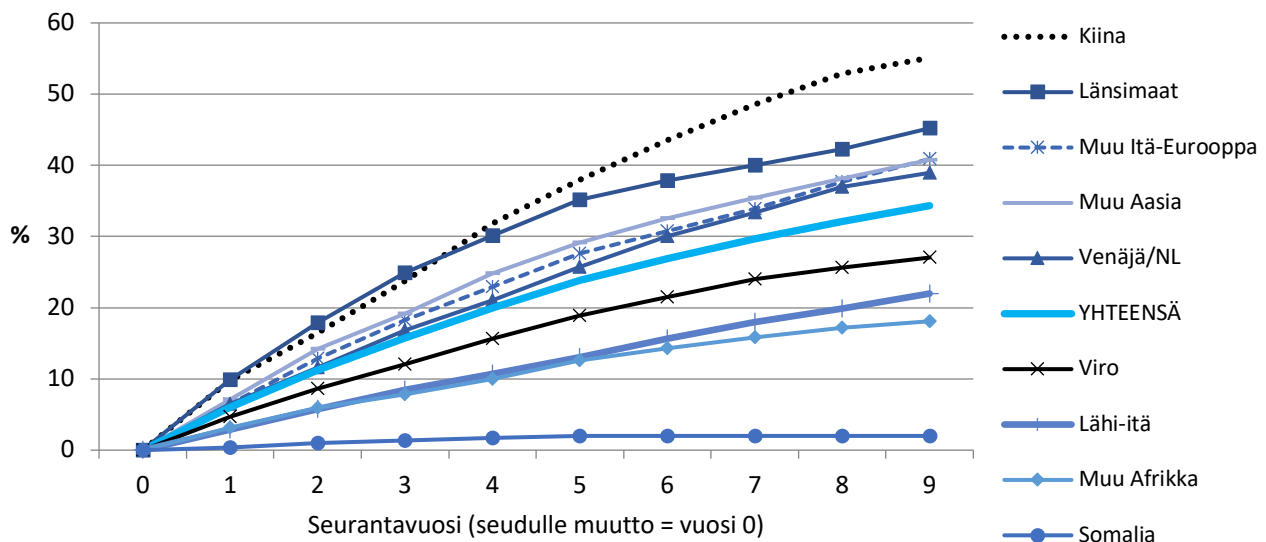
Huom. Mukana ovat vain ne, jotka olivat Suomen asuntokuntaväestössä ainakin maahanmuuttoa seuraavan kolmen vuoden ajan.

Maahanmuuttovuoden lopussa 40 prosenttia maahanmuuttajista asui yhdessä jonkun ei-maahanmuuttajan kanssa (joku asutokunnan jäsen oli joko itse syntynyt Suomessa tai ainakin yksi vanhemmista oli syntynyt Suomessa) – länsimaalaisista jopa kaksi kolmannelle. Tässä joukossa suoraan omistusasumiseen päätyminen oli huomattavasti yleisempää, ja tarkasteltaessa täysin maahanmuuttajista koostuvia asutokuntia omistusasunnossa asuikin muuttovuoden lopussa vain joka kymmenes. Vaihteluväli on tällöin Somaliassa syntyneiden kahdesta prosentista Kiinassa syntyneiden 15 prosenttiin. Vastaavasti aiempien havaintojen mukaan (Kauppinen & Vilkkama 2016) suomalaissyntyisen kumppanin kanssa yhteen muutto näyttäisi edistävän omistusasuntoon siirtymistä myös niillä, jotka aluksi asuvat muussa kuin omistusasunnossa.

Kuviossa 7 tarkastellaan omistusasuntoon muuttamista niillä, jotka maahanmuuttovuoden lopussa eivät vielä asuneet omistusasunnossa. Yksittäisiä maahanmuuttajia seurataan kuviossa vuosittain niin kauan kuin nämä asuivat samassa seutukunnassa, johon muuttivat alun perin, enintään vuoteen 2015 asti. Kuvioista nähdään seudulle muutosta kuluneen ajan mukaan, kuinka moni oli muuttanut omistusasuntoon.

Yhdeksän vuoden kuluessa maahanmuutosta noin kolmannes niistä tutkituista maahanmuuttajista, jotka aluksi asuivat jossakin muussa kuin omistusasunnossa, oli siirtynyt omistusasumiseen. Useimmissa maahanmuuttajaryhmissä omistusasuntoon muuttaneiden osuus kasvaa seudulla vietetyn ajan myötä. Ainoastaan somalialaissyntyiset eivät ole edenneet omistusasumiseen juuri lainkaan. Ryhmien väliset erot omistusasumiseen siirtymisen nopeudessa ovat samantapaiset kuin suoraan omistusasumiseen päätyneiden erot kuviossa 6, mutta kiinalaissyntyisillä näyttää korostuvan selvemmin nimenomaan omistusasumiseen päätyneiden nopeus niillä, jotka eivät suoraan muuta omistusasuntoon.

Kuvio 7. Omistusasuntoon ainakin kerran muuttaneiden osuus Helsingin, Tampereen ja Turun seutukuntiin vuosina 2005–2012 muuhun kuin omistusasuntoon ulkomailta muuttaneista 18–44-vuotiaista syntymämaan ja seurantavuoden mukaan.

Huom. Mukana ovat vain ne, jotka olivat Suomen asutokuntaväestössä ainakin seudulle muuttoa seuraavan kolmen vuoden ajan. Seurantaa on kunkin henkilön osalta jatkettu niin kauan (vuoteen 2015 asti) kuin tämä on pysynyt samalla seudulla. Somaliassa syntyneiden osalta seurantavuosien 5-9 arvot on tietosuojasyistä pyöristetty kokonaisluvuksi.

Johtopäätökset

Maahanmuuttajien tulotaso on suomalaistaustaisia alempi ja heillä on suurempi riski kuulua alimpaan tuloviidennekseen. Ulkomaalaisryhmien ja suurten kaupunkien välillä on kuitenkin huomattavia eroja tämän suhteen. Positiivista on, että maassa vietetyt vuodet ovat yhteydessä tulojen kasvuun ja todennäköisyys kuulua alimpaan tuloviidennekseen on pienempi maassa pitkään asuneilla. Työllisyyden parantaminen on tärkeä keino kohentaa maahanmuuttajien tulotasoa ja sitä myötä tavoitella myös ylipäänsä korkeampaa työllisyysastetta. Etenkin suurissa kaupungeissa tulisi pienituloisuuden torjunnassa ottaa huomioon se, että ulkomaalaissyntyisten osuus pienituloisista on kaksinkertaistunut 2000-luvulla. Helsingissä jo joka kolmas työikäinen pienituloinen on syntynyt ulkomailta.

Maahanmuuttajien pienituloisuus vaikuttaa kaupungeissa siihen, miten he sijoittuvat alueellisesti. Maahanmuuttajien tulotason kohentaminen voi siten vähentää etnistä segregatiota kaupungeissa. Toisaalta olemme aiemmassa tutkimuksessa havainneet, ettei taloudellinen integroituminen yhteiskuntaan välttämättä aina takaa asumisen muotojen lähentymistä kohti suomalaissyntyisiä tai lähemmäksi suomalaissyntyisiä (Vaalavuo ym. 2019). Tämä tulee osittain esille myös tämän kaupunkianalyysin omistusasumista koskeissa analyyseissä.

Omistusasumisen yleisyys on tulotason tapaan pysynyt maahanmuuttajaväestössä melko vakaasti selvästi suomalaissyntyisiä alemmalla tasolla. Suurilla kaupunkiseuduilla pidempään asuvilla maahanmuuttajilla omistusasuminen kuitenkin yleistyy useimmissa ryhmissä maassa vietettyjen vuosien myötä. Osittain tämä on varmasti yhteydessä vastaavaan tulotason paranemiseen, ja myös esimerkiksi parisuhteet suomalaistaustaisten kanssa voivat selittää omistusasumiseen siirtymistä. Vähäiset muutokset kokonaiskuvassa johtuvat ainakin siitä, että maahanmuuttajaväestö kasvaa jatkuvasti, jolloin tietyllä hetkellä moni ulkomailla syntynyt on ollut maassa vasta vähän aikaa ja näin ollen ”asumisuransa” alussa. Toisaalta näyttää siltä, että tietyissä ulkomaalaisryhmissä pienituloisuus on sitkeää myös pitkään Suomessa asuneilla, joten taloudelliset edellytykset omistusasumiseen ovat heikot.

Omistusasumiseen siirtymisen erot ryhmien välillä näyttävät olevan varsin samankaltaisia kuin aikaisemmissa pääkaupunkiseutua vuosina 1991–2008 koskeneissa havainnoissa (ks. Kauppinen & Viikama 2016). Nyt käyttämämme aineiston suoma mahdollisuus yksityiskohtaisempaan tarkasteluun toi kuitenkin esiin Kiinassa syntyneiden nopean omistusasumiseen siirtymisen ja Somaliassa syntyneiden hyvin hitaan omistusasumiseen siirtymisen. Tarkastellut ryhmät ja alueet poikkeavat hieman tutkimusten välillä, mutta näyttäisi siltä, että ainakin itäeurooppalaiset ovat edenneet nopeammin omistusasumiseen kuin aiemmin.

Taloudellisten resurssien tiedetään olevan tärkeä syntymämaaryhmien välisten omistusasumiseen siirtymisen erojen selittäjä, mutta aiemmassa tutkimuksessa havaittiin, että erityisesti virolaissyntyisillä ja Saharan eteläpuolisessa Afrikassa syntyneillä tulotaso selittää heikosti omistusasuntoon muuttamista (Kauppinen & Viikama 2016). Verrattaessa tässä kaupunkianalyysissä kuvattuja tulotason ja omistusasumisen kehitystä eri ryhmissä on ilmeistä, että edelleenkin virolaisten omistusasuminen on yllättävän vähäistä heidän melko korkeaan tulotasoonsa nähden ja että somalialaissyntyisillä omistusasumisen yleisyys poikkeaa esimerkiksi Lähi-idässä syntyneistä vielä enemmän kuin vain tulotason eron perusteella voitaisiin olettaa. Mahdolliset selitykset näitä ryhmiä koskeville havainnoille voivat liittyä esimerkiksi kiinteiden siteiden ylläpitoon syntymämaahan, säästöjen sijoittamiseen sinne Suomen sijasta, Suomesta pois muuttamisen todennäköisyyteen sekä (erityisesti Somaliassa syntyneiden osalta) rahalähetyksistä kotimaahan, syrjinnän vaikutuksista ja uskonnollisista esteistä korollisen lainan ottamiselle. Uutena havaintona tässä analyysissä on, että kiinalaissyntyisillä omistusasuminen on varsin yleistä, vaikka rekisteröidyt tulot eivät ole keskimäärin korkeat, ja tämän taustasyiden selvittäminen vaatii lisätutkimusta.

Tulojen nousu lisää aiempien havaintojemme mukaan (Vaalavuo ym. 2019) myös maahanmuuttajilla muuttoja pois pienituloisilta asuinalueilta, ja tämä vähentää myös alueiden etnistä eriytymistä. Toisaalta jos merkittävä asuntomarkkinoiden sektori, kuten omistusasuminen, on vaihtoehtojen ulkopuolella, voi käytettävissä olevien asuntojen alueellinen sijoittuminen rajoittaa ryhmän mahdollisuuksia tasaiseen alueelliseen sijoittumiseen kaupunkialueella. Etenkin jos myös vapaarahoitteisiin vuokra-asuntoihin pääsyssä on vaikeuksia taloudellisten tai esimerkiksi syrjintään liittyvien syiden vuoksi, saattaa sosiaalisten vuokra-asuntojen alueellinen sijoittuminen olla tärkeä tekijä ryhmän alueellisen sijoittumisen taustalla. Erityisesti Afrikasta ja Lähi-idästä tulleille maahanmuuttajille ARA-vuokra-asunnot ovat olleet edelleen huomattavan tärkeä osa asuntokantaa (Saikkonen ym. 2018), joten tämän asumismuodon alueellisen keskittymisen ehkäisy voi osaltaan auttaa ylläpitämään tasapainoista alueellista rakennetta suurimmilla kaupunkiseuduilla.

URMI-hanke: Tämä analyysi on osa URMI-hanketta (Urbanization, Mobilities and Immigration, www.urmi.fi). Vuosina 2016–2019 toteutettavassa monitieteisessä hankkeessa tutkitaan kaupungistumisen nykytilaa ja tulevaisuutta Suomessa, kestäväen kehityksen politiikkoja ja käytäntöjä sekä maahanmuuton vaikutuksia kaupunkiseuduilla.

Analyyysi perustuu Tilastokeskuksen muodostamaan rekisteriaineistoon (sopimus TK-52-1417-16), joka sisältää pseudonymisoidut tiedot Suomen koko väestöstä.

Henkilöt on analyysissä luokiteltu pääosin oman syntymämaansa mukaisiin ryhmiin. Ne, joiden kummankin vanhemman tiedetään syntyneen Suomessa, on kuitenkin luokiteltu suomalaistaustaisiksi. Lisäksi virolaisten ja venäläisten luokittelussa on käytetty tietoa myös Suomeen muuton vuonna rekisteröidystä äidinkielestä: Venäjällä syntyneiksi on luokiteltu kaikki venäjänkieliset, joiden syntymämaana on Venäjä, Neuvostoliitto tai jokin entinen Neuvostoliiton osa. Virossa syntyneiksi on luokiteltu vironkieliset, joiden syntymämaatiotona on Viro, Venäjä tai Neuvostoliitto. Länsimaiksi on katsottu läntisen Euroopan maat (kylmän sodan aikaisen itä-blokin ulkopuolella olleet maat) sekä Yhdysvallat, Kanada, Australia ja Uusi-Seelanti. Lähi-idän on katsottu ulottuvan Pohjois-Afrikasta Afganistaniin ja Pakistaniin, mutta siihen ei ole laskettu mukaan entisiä neuvostotasavaltoja, Israelia eikä Somaliaa. Maaryhmittäisten analyysien ulkopuolelle on jätetty käytettyjen ryhmien ulkopuolelle jäävä hajanainen ryhmä ”Muu”, joista suurin osa asuu suomalaistaustaisten kanssa.

Analyyysi on rajattu koskemaan asuntokuntaväestöä eli asuinhuoneistoissa vakinaisesti asuvia henkilöitä. Analyysissä eivät siis ole mukana laitoksissa pysyvästi kirjoilla olevat, asunnottomat, ulkomailla tai tietymättömissä olevat. Tämä rajausta tehtiin etenkin jotta ulkomaille muuttaneet, joiden poismuutto ei ole vielä rekisteröitynyt väestörekisteriin, eivät vaikuttaisi tuloksiin.

Lähteet

Kauppinen, T.M., Vilkkama, K. (2016) Maahanmuuttajien siirtyminen omistusasumiseen pääkaupunkiseudulla. *Kvartti* 1/2016, 40–51. <https://www.kvartti.fi/fi/artikkelit/maahanmuuttajien-siirtyminen-omistusasumiseen-paakaupunkiseudulla>

Saikkonen, P., Hannikainen, K., Kauppinen, T., Rasinkangas, J., Vaalavuo, M. (2018) Sosiaalinen kestävyys: asuminen, segregatio ja tuloterot kolmella kaupunkiseudulla. Raportti 2/2018. Helsinki: Terveysten ja hyvinvoinnin laitos. <http://www.julkari.fi/handle/10024/136125>

Sarvimäki, M. (2011) Assimilation to a welfare state: labour market performance and use of social benefits by immigrants to Finland. *The Scandinavian Journal of Economics*. Vol. 113(3): 665–688. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9442.2011.01652.x>

Vaalavuo, M., van Ham, M., Kauppinen, T.M. (2019) Income mobility and moving to a better neighbourhood – an enquiry into ethnic differences in Finland. *European Sociological Review*. Online 29.4.2019. <https://doi.org/10.1093/esr/jcz017>